

Utbildningsdepartementet
103 33 Stockholm

Luntmakargatan 13, Box 7851,
SE-103 99 Stockholm, Sweden
Tfn/Phone: +46 8 563 085 00
Fax: +46 8 563 085 50
hsv@hsv.se, www.hsv.se

Karin Holmvall
08-563 085 81
karin.holmvall@hsv.se
YTTRANDE

2008-05-20
Reg.nr 13-1211-08

Åtgärdsplan för den kliniska forskningen (SOU 2008:7)
Högskoleverket har anmodats yttra sig över delbetänkandet av Utredningen av den kliniska forskningen enligt remiss U2008/1120/F.

Inledande kommentarer

Högskoleverkets kommentarer nedan utgår från de konkreta förslagen i delbetänkandet. En utgångspunkt för yttrandet är att vi har fokuserat på de delar av betänkandet som direkt eller indirekt kan tänkas påverka utbildning inom högskolan. Det innebär de förslag som berör utbildningar på grund, avancerad och forskarnivå inom medicin och vårdvetenskap.

Flera utredningar har nyligen presenterat förslag i frågor som rör högre utbildning och forskning på ett övergripande plan¹. Flera av förslagen i detta delbetänkande tangerar eller överlappar med innehållet i dessa utredningar. Vi kommenterar här i enstaka fall frågor som berör resurstilldelning, forskningsfinansiering och karriärstrukturer men hänvisar i stort till Högskoleverkets remissyttranden över de aktuella utredningarna.

Synpunkter på åtgärdsförslagen

Nedan lämnar vi våra synpunkter på de olika åtgärdsförslagen.

Bättre uppföljning och utvärdering

Högskoleverket anser att uppföljning och utvärdering är viktiga kvalitetsdrivande redskap och ser därför positivt på utredningens förslag att förbättra och systematisera uppföljningen av den kliniska forskningen. En styrka med de framförda förslagen är att de ger möjlighet att stärka kvaliteten inom den kliniska forskningen utan att vara beroende av ytterligare stora tillskott av resurser.

När det gäller ALF-medlen motiveras åtgärdsförslagen särskilt av att de utgör den enskilt största delen av dagens finansiering av klinisk forskning (ca 1.5 miljarder år 2007) och även av det delade huvudmannskapet. De här

¹ *Resurser för kvalitet* SOU 2007:81, *Forskningsfinansiering – kvalitet och relevans* SOU 2008:30, *Karriär för kvalitet* SOU 2007:98

forskningsmedlen ska användas i en miljö som enligt utredningen lider brist på både tid och resurser, och som också har ett annat uppdrag – att vårda patienter. Högskoleverket håller alltså med utredningen om att det är angeläget att förvissa sig om att ALF-medlen används enligt avtalet, något som enligt utredningen i dagsläget kan vara svårt.

Högskoleverket ser även positivt på förslaget att ge Socialstyrelsen ett uppdrag att samla in och publicera forskningsbokslut från samtliga landsting. Att Vetenskapsrådet och Statens beredning för medicinska utvärdering föreslås få ett gemensamt ansvar för utvärderingen av både ALF- och landstingsfinansierad forskningen ger goda möjligheter till ett brett perspektiv från basvetenskap till evidensbaserad sjukvård.

Förstärkt rekrytering och tydligare karriär

Utredningens bild av att förutsättningarna för den kliniska forskningen har försämrats stämmer väl överens med Högskoleverkets utvärdering av utbildningen på forskarnivå inom medicin². En observation i den utvärderingen visar att det är viktigt att säkra tiden för forskning för de kliniska deltidsdoktoranderna. Uppsala universitet har t.ex. börjat skriva kontrakt med sjukvårdshuvudmannen för att garantera tid för forskning. Utvärderingens bedömargrupp poängterar vidare att det är viktigt att få sammanhållen tid som verkligen motsvara fyra års heltidsarbete. När det gäller den trängda vardagssituationen för den kliniska forskningen, både för doktorander och mer seniora forskare, instämmer vi med utredningens analys av verksamhetschefens centrala roll. Högskoleverket stöder därför förslagen att utveckla ledarskapet och förtydliga verksamhetschefens roll. Verket instämmer särskilt i utredarens förslag om att fler verksamhetschefer med egen forskningserfarenhet behöver rekryteras och att det bör vara en självklarhet vid chefsrekrytering till universitetssjukhusen.

För att stärka den kliniska forskningen föreslår utredningen bl.a. att man ska förstärka rekryteringen av kliniska forskare och ge dem bättre förutsättningar för sin forskning. Detta ska ske genom inrättandet av forskarskolor och tjänster för kliniker med särskild tid för forskning. Med tanke på de stora pensionsavgångarna och den svaga återväxten av kliniska forskare menar Högskoleverket att det är viktigt för utbildningarna inom medicin och vård att på olika sätt bidra till att rekryteringsunderlaget för både lärare inom den kliniska grundutbildningen och för handledare till forskarutbildning ökas.

Utredningen förordar formen forskarskola för en utökade forskarutbildningen inom klinisk medicin. Givet den problembild för de kliniska doktoranderna som ges både av verkets utvärdering och även av utredningen är det rimligt att tro att forskarskolor skulle vara en bra form för en utökad forskarutbildning. Den skulle

² Högskoleverket 2008, Utvärdering av utbildning på forskarnivå inom medicin, vårdvetenskap och farmaci, Högskoleverkets rapportserie 2008:12 R

kunna ge doktoranderna förbättrade möjligheter att bedriva sina forskarstudier genom mer sammanhållen tid, förtydligad organisation och ökad systematik. Högskoleverket ser här att det är lämpligt att överväga denna form även för den forskarutbildning som redan bedrivs idag inom ramen för befintliga medel.

Förstärkt infrastruktur

Som Högskoleverket har poängterat tidigare anser vi att en fullständig medicinsk fakultet är en nödvändig förutsättning för en bra läkarutbildning, dvs. att både de medicinska basvetenskaperna och de kliniska vetenskaperna finns i en samlad miljö³. Samma resonemang kan föras för den kliniska forskningen, dvs. att en bred miljö där klinisk forskning och de medicinska basvetenskaperna kan samverka är positivt. En fokusering av den kliniska forskningen till universitetssjukhusen skulle rimligen skapa bättre förutsättningar för en sådan bred miljö då den basvetenskapliga medicinska forskningen ofta är knuten till universitetssjukhus genom närheten till akademien.

Samtidigt vill Högskoleverket lyfta fram att det kan finnas nackdelar med att den kliniska forskningen koncentreras. Stora delar av olika vårdutbildningar och även delar av läkarutbildningen utförs inte på universitetssjukhus och dessa utbildningar riskerar då i teorin att få en försvagad koppling till forskningen. Utredningen har inte i någon större utsträckning problematiserat vad det här förslaget kan tänkas innebära för de här utbildningarna och hur stort problemet kan tänkas vara, men det är viktigt att ha i åtanke i det vidare arbetet.

Beslut i detta ärende har fattats av universitetskansler Anders Flodström efter föredragning av utredare Karin Holmvall i närvaro av huvudsekreterare Lena Adamson, avdelningschef Lennart Ståhle och informationschef Eva Ferndahl. I ärendets handläggning har även utredarna Marie Kahlroth, Brita Bergseth samt Erik Roos deltagit.

Anders Flodström

Karin Holmvall

³ Se Högskoleverkets beslut med anledning av ansökan från Örebro universitet om rätt att utfärda läkarexamen (reg.nr 641-1255-07)